

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume: 19 Issue: 2 Year: 2022

Examination of the opinions of pre-school teachers working in special education institutions on the problem behaviors in children

Özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin çocuklardaki problem davranışlara yönelik görüşlerinin incelenmesi

Suat Kol¹
Umut Fatih Tokdakaya²

Abstract

Problem behaviors may occur in children due to many reasons in the preschool period. Although some of the problem behaviors are a part of the development process, they are considered a problem if they continue after the development process. This research aims to determine the problem behaviors of the children with special education needs in the preschool period. The analysis was carried out by qualitative method. In this context, data were collected using a semi-structured interview form from 30 preschool teachers who formed the study group. The data were collected in May-June, in 2022, over a period of about one month. The obtained data were analyzed by inductive content analysis. According to the research results, the causes of problem behaviors seen in children are, respectively, inability to Express oneself, environmental factors, desire to attract attention, diagnoses and parental attitudes. The most frequently encountered problem behaviors of preschool teachers are crying, hitting, violent tendencies and spitting. Teachers' solution suggestions were ignoring, positive reinforcement, extinguishing the behavior and cooperating with the family. The

Özet

Okul öncesi dönemde birçok nedene bağlı olarak çocuklarda problem davranışlar meydana gelebilmektedir. Problem davranışların bir kısmı gelişim sürecinin bir parçası olmakla birlikte gelişim süreci sonrasında da sıklıkla devam ediyorsa problem olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönemde özel eğitime ihtiyacı olan çocukların ortaya koydukları problem davranışları belirlemektir. Araştırma nitel yöntemle gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda çalışma grubunu oluşturan 30 okul öncesi öğretmenine yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak veriler toplanmıştır. Veriler yaklaşık bir aylık bir süre içerisinde Mayıs-haziran aylarında, 2022 yılında toplanmıştır. Elde edilen veriler tümevarıma dayalı içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre çocuklarda görülen problem davranışların sebepleri sırasıyla; kendini ifade edememe, çevresel etkenler, dikkat çekme isteği, tanıları ve ebeveyn tutumudur. Okul öncesi öğretmenlerin en sık karşılaştığı problem davranışlar ise sırasıyla; ağlama, vurma, şiddet eğilimi ve tükürmedir. Öğretmenler çözüm yöntemleri olarak da sırasıyla; görmezden gelme, olumlu pekiştirme, davranışı söndürme ve aile

¹ Assoc. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Education, Pre-school Education, skol@sakarya.edu.tr

 Orcid ID: [0000-0002-8291-7546](https://orcid.org/0000-0002-8291-7546)

² Master Student., Sakarya University, umut.tokdakaya@ogr.sakarya.edu.tr Orcid ID: [0000-0003-4353-5198](https://orcid.org/0000-0003-4353-5198)

solution suggestions of the teachers fort he problem behaviors are respectively; cooperation with the family, acting according to the child, family education, environmental change and physical environment regulation. The results reveal the importance of collaboration with the family and family education in coping with the problem behaviors exhibited by preschool children who benefit from education services in private education institutions.

Keywords: Pre-school education, special education, problem behaviors, teacher views.

ile iş birliğidir. Öğretmenlerin problem davranışlara yönelik çözüm önerileri ise sırasıyla; aile ile iş birliği, çocuğa göre hareket etme, aile eğitimi, ortam değişikliği ve fiziksel ortam düzenlemesidir. Sonuçlar özel eğitim kurumlarında eğitim hizmetinden faydalanan okul öncesi dönem çocuklarının sergilemiş oldukları problem davranışlar ile baş etmede aile ile iş birliğinin ve aile eğitiminin önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, özel eğitim, problem davranışlar, öğretmen görüşleri.

[\(Extended English summary is at the end of this document\)](#)

Giriş

Hayatın ilk yılları sonraki dönemlerin tamamını şekillendiren ve onlara yön veren zaman dilimidir. Bu sebeptendir ki temel eğitim ve okul öncesi eğitim çocukların bütüncül olarak gelişimleri ve geleceklerinin tasarlanıp planlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Okul öncesi eğitim hizmetleri yalnızca normal gelişim özellikleri gösteren çocukların faydalandıkları bir eğitim hizmeti değildir. Özel eğitime muhtaç olan çocuklar da bu eğitim hizmetlerinden faydalanmaktadırlar. Çocukların akademik alanda kendilerini en üst düzeyde geliştirmeleri çok önemlidir (Hills, 2005). Akademik alan becerilerinden biri olan yaratıcılık kavramı üzerine Craft (2003) yaşam boyu devam eden bir yetenek ve kişinin kendini ifade etme aynı zamanda hayal gücünü kullanabilme kapasitesi şeklinde tanımlamalarda bulunmaktadır. Craft'ın tanımlamaları doğrultusunda kişinin kendini doğru ve yeterli ifade edebilme gücüne sahip olmasının yaşamı boyunca kendisine çeşitli alanlarda kolaylıklar sağlayacağı görülmektedir. Bu dönem içerisinde çocuğa kazandırılan her şey çocuğun hayatının tamamında etkili olacaktır (Diken, 2010).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne (MEB, 2000) göre özel eğitime gereksinimi olan çocuk herhangi bir sebeple yeterlilikleri ve özellikleri bakımından normal gelişim özellikleri gösteren akranlarından belli bir seviyede farklılık gösteren çocuklar olarak tanımlanmaktadır. Bu farklılıklar dolayısıyla çocuklar yer yer ve zaman zaman çeşitli problem davranışlar sergileyebilmektedirler. Bireylerin çevrelerindeki kişilerin ve kendilerinin can güvenliğini tehlikeye atan, kendisinin ve başkalarının zarar görmesine neden olan, farklı zamanlarda ve mekanlarda tekrar eden bu olumsuz davranışlar, problem davranış olarak tanımlanmaktadır (Erbaş, 2017). Bu problem davranışların üstesinden gelebilmek için ise çocuklara özel eğitim hizmetleri sunulmaktadır. Bu özel eğitim hizmetleri; bu alanda en az lisans düzeyinde eğitim almış, konuya ve uygulamalara hakim profesyonel kişiler tarafından bireyselleştirilmiş eğitim ve öğretim programlarına göre problem davranışların çözümüne uygun bir şekilde çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına uygun hazırlanmış olan fiziksel ortamda verilen bir eğitimidir (Çağlar, 1998). Bu eğitim ve öğretim sürecindeki temel amaç çocukların topluma sağlıklı bir şekilde uyum sağlamalarıdır. Erken dönemde çocuklara yapılan bu müdahaleler sonucunda problem davranışların üstesinden gelinerek çocuğa uyum sağlama konusunda kolaylık sağlanmaktadır. Aksi takdirde eğitim ve öğretim süreci boyunca öğretmenler sınıf yönetimi hususunda zaman zaman güçlükler yaşamaktadırlar. Erken müdahaleler ile bu davranışların önüne geçildiğinde dersin işlenişi ve öğretim ortamının kontrolü öğretmenin elinde olduğunda süreç daha sağlıklı ve verimli bir şekilde tamamlanarak yapılan etkinlikler ile hedeflenen kazanımlara ulaşmak daha da mümkün olmaktadır.

Araştırmada varılan sonuçlardan faydalanacak olan okul öncesi öğretmenleri veya okul öncesi öğretmen adayları hem hangi davranışların problem davranış kapsamında yer aldığı konusunda fikir sahibi olup hem de bu davranışların altında yatan sebeplerin neler olabileceğini öngörebileceklerdir.

Son yıllarda özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerin çocukların problem davranışları, bu davranışların yönetilebilmesi yönünde uygulanabilecek yöntemler ve çözüm önerilerine katkı sağlayacağı, öğretmenlerin bu kapsamda hazırbulunuşluk düzeylerini yükselteceği öngörüldüğünde, bu araştırmanın önemi olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin yaygın olarak özel eğitim kurumlarında görev yapmaları ve lisans eğitimi sürecinde özel eğitime yönelik sınırlı düzeyde eğitim almaları nedeniyle öğretmenlerin bu kapsamda farkındalık düzeylerinin artırılması açısından sağlayacağı düşünülen olumlu etkiler de araştırmanın bir başka önemi olarak da ifade edilmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı okul öncesi öğretmenlerinin özel eğitim kurumlarındaki okul öncesi dönem çocuklarının eğitim öğretim sürecinde karşılaşılabilecekleri muhtemel problem davranışlar hakkındaki görüşlerini incelemektir. Ayrıca öğretmenleri bu davranışlar karşısında hangi yöntemleri kullanmaları gerektiği hususunda yeterli oranda bilgilendirmek de araştırmanın alt amacını oluşturmaktadır.

Bu amaçlar doğrultusunda özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerine dört farklı soru sorularak özel eğitime muhtaç olan çocuklarda gözlemlenen problem davranışlara yönelik görüşleri alınmıştır.

- İlk olarak problem davranışların neleri ifade ettikleri yani altında yatan sebeplerin neler olabilecekleri,
- Problem davranışların neler olduğu sorulmuştur.
- Problem davranışların üstesinden gelebilmek için kullandıkları yöntemlerin neler olduğu,
- Ekstra verilebilecek çözüm önerilerinin neler olduğu sorulmuştur.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, özel eğitim kurumlarında görev alan okul öncesi öğretmenlerinin karşılaştıkları problem davranışların tespiti ve bu davranışlar karşısında kullandıkları yöntemleri belirlemeye yönelik gerçekleştirilmiş nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma, insanların toplumsal sistemlerin sınırlarını çözebilmek amacıyla meydana getirdiği bir bilgi üretme yöntemidir (Özdemir, 2010). Nitel araştırmalar, ürünlerden ya da çıktılardan daha çok süreç ile ilgilenmektedir. Dolayısıyla nitel araştırmalarda anlamlar önem taşımaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler esnekliği sebebiyle testler ve anketlere oranla daha geniş kapsamlı olup araştırılması hedeflenen konu hakkında araştırmacının derinlemesine bilgi edinmesine yardımcı olması sebebi ile araştırmacılar tarafından daha çok tercih edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Nitel araştırmalar genelleme yapıp evreni temsil edecek güce sahip olan araştırmalar değildir (Yıldırım, 2010). Dolayısıyla bu araştırmada çalışma grubu belirlenirken evrene genelleme yapma amacı güdülmeyip araştırmanın amacına uygun özellikler taşıyan öğretmenler seçilmiştir. Seçilen öğretmenlerde aranan özellikler şunlardır:

- Geçmişte veya günümüzde erken çocukluk eğitim programı dahilinde görev alması,
- Geçmişte veya günümüzde özel eğitim kurumunda veya anasınıfında görev alması.

Nitel araştırmalarda kullanılan örnekleme yöntemlerinden ve amaçlı örnekleme yöntemleri arasında bulunan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak Sakarya İli merkez ilçelerinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel eğitim kurumlarında görev yapmakta olan, belirtilen şartları sağlayan ve tamamen gönüllülük esasına bağlı olarak araştırmada yer almak isteyen 30 (n=30) okul öncesi öğretmeni çalışmaya katılmıştır. Öğretmenlerin tamamına okul ortamında işleniş aksamayacak şekilde araştırmacılar tarafından birebir ve yüz yüze görüşmeler sağlanarak ulaşılmıştır. Çalışma grubunun demografik bilgileri Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1. Çalışma grubuna ilişkin demografik veriler

Özellikler		f
Cinsiyet	Erkek	12
	Kadın	18
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	13
	6-10 Yıl	9
	11-15 Yıl	5
	16-20 Yıl	3
Görev Süresi	1-3 Yıl	22
	4-6 Yıl	4
	7-9 Yıl	4
Özel Eğitime	Lisans Eğitiminde	22
Yönelik Eğitim	Sertifika Programlarında	8
Alma	Hizmet İçi Eğitimlerde	6
	Hayır	2
	Diğer	2

"Tablo 1'de araştırmanın çalışma grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenlerine ait demografik bilgiler yer almaktadır. Buna göre, öğretmenlerin 12'si erkek 18'ini ise kadın öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine bakıldığında 13 öğretmen 1-5 yıl arası, dokuz öğretmen 6-10 yıl arası, beş öğretmen 11-15 yıl arası, üç öğretmen de 16-20 arası mesleki kıdeme sahiptir. Özel eğitim okul öncesi sınıflarında görev yapma sürelerine bakıldığında ise 22 öğretmen 1-3 yıl arası, dörder öğretmen ise 4-6 yıl arası ve 7-9 yıl arası sürelerinde özel eğitim kurumlarında görev yaptıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin 22'si lisans eğitiminde, sekizi sertifika programlarında, altısı hizmet içi eğitimlerde özel eğitime yönelik eğitim almışlardır. Öğretmenlerin ikisi bireysel çabaları ile özel eğitime yönelik bilişsel kazanım gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Diğer iki öğretmen ise özel eğitime yönelik herhangi bir eğitim almadıklarını belirtmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları ne fazla esnek ne de fazla katıdır, iki uç arasında yer alan bu teknik araştırmacılara araştırmalarında kolaylık sağlamaktadır (Karasar, 2021). Form iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda çalışma grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetlerine, mesleki kıdemlerine, görev sürelerine ve eğitim alma durumlarına yönelik bilgi edinebilmek amacıyla demografik bilgi formu kullanılmıştır. İkinci kısım ise özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin çocuklardaki problem davranışlara yönelik görüşlerinin incelenmesi için dört açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Açık uçlu soruların kullanılmasının sebebi öğretmen görüşleri üzerinde daha kapsamlı bir inceleme imkânı sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu sorular:

1. Size göre çocuklarda görülen problem davranışlar neyi ifade etmektedir?
2. Kurumda çocuklarda görülen problem davranışlar hangileridir?
3. Problem davranışların çözümlerinde ne tür yöntemler kullanırsınız?
4. Problem davranışların çözümlerine yönelik önerileriniz neler olabilir?

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde kullanılmak üzere araştırmacılar tarafından hazırlanan ve geliştirilen formlar, ilk olarak derinlemesine ve sistematik (Gash, 1999) bir literatür taraması yapıp uygun örnekler doğrultusunda hazırlanıp alanında uzman kişiler tarafından incelenip onay alındıktan sonra kullanılmaktadır. Bu araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formunu hazırlamak

için öncelikli olarak literatürdeki benzer araştırmalar incelenmiştir. Araştırmacıların kullandıkları sorular ile soru havuzu oluşturulmuştur. Soru havuzu içinde amaca uygun sorular seçilmiş ve üzerinde çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Son olarak bir okul öncesi eğitim alanında akademisyenlik yapan iki de okul öncesi eğitim alanında öğretmenlik yapan toplamda üç kişinin görüşleri alınmıştır. Görüşler doğrultusunda eksiklikler, hatalar ve yanlışlara yönelik gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Nicel araştırmalara istinaden nitel araştırmaların güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları daha farklı bir şekilde ele alınmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmalarda güvenilirlik ve geçerlik kavramlarındansa inandırıcılık kavramı kullanılmaktadır. Houser (2015) inandırıcılık kavramı için 4 farklı kriter belirlemiştir. Bu kriterler aktarılabirlik, güvenilebilirlik, inanırılık ve onaylanabilirliktir. Nicel araştırmaların değerini belirlemede bir ölçüt olarak kullanılan genelleme kavramının karşılığı nitel araştırmalarda aktarılabirlik ya da uygunluk kavramları ile karşılanmaktadır. Bir araştırmanın sonucu benzer katılımcılarla benzer ortamlarda yapıldığında başka bir araştırmanın sonucuna aktarılabilmelidir (Houser, 2015). Bir araştırmanın farklı zaman dilimlerinde aynı katılımcılarla aynı fiziki ortamda yapıldıktan sonra aynı sonuç ve bulgulara ulaşılabilmesi güvenilebilirlik kavramı ile ifade edilmektedir (Arastaman, Fidan ve Fidan). İnanırılık bulguların hangi düzeyde gerçeğe uyumlu olduğunu göstermektedir. Araştırmalarda inanırılık sağlanabilmesi için uzman incelemesi yöntemi kullanılmaktadır (Başkale, 2016). Bulguların, katılımcıların duygu, düşünce, deneyim ve tecrübeleri sonucu meydana gelmesi onaylanabilirlik kavramı ile ifade edilmektedir (Shenton, 2004).

Veri Toplama Süreci

Çalışma grubunu oluşturan Sakarya İli merkez ilçelerinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel eğitim kurumlarında görev yapmakta olan ve belirtilen şartları sağlayan 30 (n=30) okul öncesi öğretmeni ile araştırmacıların bizzat yaptıkları yüz yüze görüşmelerde kullandıkları basılı formlar ile veriler toplanmıştır. Veriler yaklaşık bir aylık bir süre içerisinde Mayıs-haziran aylarında, 2022 yılında toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Nitel olarak toplanan verilere içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi, farklı alanlarda birden fazla soruya cevap verebilmek amacı ile araştırmacıların faydalandığı temel araştırma araçlarından biridir (Koçak ve Arun, 2013). İçerik analizinin bir diğer kullanım amacı ise elde edilen verileri ifade edebilecek ilişkiler ve birbirleri ile bağlantılı kavramlar ortaya koymaktır. Toplanan veriler sorulara verilen cevaplar şeklinde tasnif edilerek tümevarım analizine uygun hale getirilmiştir. Tümevarım analizinde veriler kodlanır, temalar oluşturulur, temalara ve kodlara göre veriler düzenlenip tanımlanır, son aşamada ise elde edilen bulgular yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Öncelikle elde edilen veriler araştırmacılar tarafından birbirlerinden bağımsız bir şekilde okunarak kodlar oluşturulmuştur. Ardından ortaya çıkan kodlar tekrardan bir araya getirilerek incelenmiş ve ortak yönleri bulunmuş, böylelikle bulgulara ait temalar ortaya çıkarılmıştır. Araştırmacılar arasında tutarlılık sağlanabilmesi amacıyla bulgular, kodlar ve temalar tekrardan incelenmiştir. Ayrıca bulguların yorumlanmasında direk alıntılarda katılımcılar, verilerin analizindeki çözümlene sırasına göre *K1*, *K2*, *K3*, ... gibi kısaltmalar kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırma sonucunda elde edilen görüşler tablolar ve altında yer alan açıklamalar aracılığıyla sunulmaktadır.

Tablo 2’de öğretmenlerin problem davranışları tanımlamalarına ilişkin veriler verilmektedir.

Tablo 2. Problem davranışları tanımlamaya ilişkin veriler

Kodlar	f
Tanıları (engel türü ve seviyesi)	6
Cezadan kaçma	5
Yetersiz olma durumu	5
İsteklerini gerçekleştirme	4
Saldırgan davranışlar	4
Otoriteye karşı gelmesi	3
Sorumluluktan kaçma-kaçınma	3

Tablo 2 incelendiğinde; özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin altısının tanıları (engel türü ve seviyesi), beş öğretmenin cezadan kaçma, beş öğretmenin yetersiz olma durumu, dört öğretmenin isteklerini gerçekleştirme, dört öğretmenin saldırgan davranışlar, üç öğretmenin otoriteye karşı gelmesi, üç öğretmenin sorumluluktan kaçma-kaçınma ifadeleriyle problem davranışları tanımladıkları görülmektedir.

Özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin örnek ifadeleri şu şekildedir:

K25: “... özel çocuklarda tanılarıyla da ilişkilidir.”

K20: “... kendinde bulunan yetersiz alanlar problem davranış olarak gün yüzüne çıkıyor olabilir.”

Tablo 3’te çocukların problem davranış sergileme nedenlerine ilişkin veriler verilmektedir.

Tablo 3. Problem davranışların sebeplerine ilişkin veriler

Kodlar	f
Kendini ifade edememe	10
Çevresel etkenler	9
Dikkat çekme isteği	6
Ebeveyn tutumu	6
Psikolojik ihtiyaçlar	5
Fizyolojik ihtiyaçlar	5
Olumsuz örnekler	4
Geçmiş yaşantılar (travmalar)	3
Öğretmen tutumu	2
Baskı	2
Aile özellikleri	2
İlgi eksikliği	2

Tablo 3 incelendiğinde; özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin 10’u çocuğun kendini ifade edememesinin, dokuz öğretmen çevresel etkenlerinin, altı öğretmen dikkat çekme isteğinin, altı öğretmen ebeveyn tutumunun, beş öğretmen psikolojik ihtiyaçlarının, beş öğretmen fizyolojik ihtiyaçlarının, dört öğretmen olumsuz örneklerinin, üç öğretmen geçmiş yaşantılarının (travmalar), iki öğretmen öğretmen tutumunun, iki öğretmen baskının, iki öğretmen aile özelliklerinin, iki öğretmen ilgi eksikliğinin çocukların problem davranışlar sergilemesine sebep olduğunu ifade etmektedir.

Özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin örnek ifadeleri şu şekildedir:

K26: "... başkalarına zarar verme gibi durumların ailenin özelliklerinden kaynaklandığını, rol model olduğu için sorunlu davranışları ifade etmektedir.",

K28: "... ihtiyaçlarını ifade etme şekilleridir."

Tablo 4'te çocuklarda sıklıkla görülen problem davranışlara yönelik veriler verilmektedir.

Tablo 4. Sıklıkla görülen problem davranışların çeşitlerine ilişkin veriler

Kodlar	f
Şiddet eğilimi (Vurma, ısırma)	21
Öfke nöbetleri (Bağırma, fırlatma-atma)	18
Uyum problemi (Otoriteye karşı gelme, etkinliklere katılmama)	12
Ağlama	10
Vurma	9
Tükürme	7
İletişim kurmama	5
İnatçılık	5
Oturmama	4
Enürezis – enkoprezis	4
Nesneleri ağızına sokma	3
Parmak emme/yalama	3
Yeme sorunları	3
Burun karıştırma	3
Dikkat eksikliği	3
Diğer	6

Tablo 4 incelendiğinde, özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin 21'i şiddet eğilimi (vurma, ısırma), 18 öğretmen öfke nöbetleri (bağırma, fırlatma-atma), 12 öğretmen uyum problemi (otoriteye karşı gelme, etkinliklere katılmama), 10 öğretmen ağlama, dokuz öğretmen vurma, yedi öğretmen tükürme, beş öğretmen iletişim kurmama, beş öğretmen inatçılık, dört öğretmen oturmama, dört öğretmen enürezis – enkoprezis, üç öğretmen nesnelere ağızına sokma, üç öğretmen parmak emme/yalama, üç öğretmen yeme sorunları, üç öğretmen burun karıştırma, üç öğretmen dikkat eksikliği, altı öğretmen de diğer davranışları problem davranış çeşidi olarak ifade etmektedir.

Özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin örnek ifadeleri şu şekildedir:

K9: "... kağıt, tahta vb. yenilmemesi gereken şeyleri kemirmesi ve yemesi.",

K17: "... çocuğun bir şeyle uğraşmadığı zamanlarda hiçbir şekilde oturmaması.",

K18: "... hiçbir şeyle ilgilenmek istemezler.",

K22: "... okulun ilk günlerinde ağlama krizleri, ağlama krizlerine bağlı öfke nöbetleri."

Tablo 5'te öğretmenlerin problem davranışlara yönelik çözüm yöntemlerini içeren veriler verilmektedir.

Tablo 5. Problem davranışların çözüm yöntemlerine ilişkin veriler

Kodlar	f
Görmezden gelme	11
Olumlu pekiştirme	9
Davranışı söndürme	8
Aile ile iş birliği	8
Odak değiştirme	7
Ceza (1. ve 2. Tip)	7
UDA (uygulamalı davranış analizi)	6
Olumsuz pekiştirme	6
Sorumluluk verme (görevlendirme)	6
Uyarma (konuşma)	5
Fiziksel ortam düzenlemesi	4
Çocuğa göre hareket etme	4
Arabuluculuk	3
Mahrum bırakma	2

Tablo 5 incelendiğinde, özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin 11'i görmezden gelme, dokuz öğretmen olumlu pekiştirme, sekiz öğretmen davranışı söndürme, sekiz öğretmen aile ile iş birliği, yedi öğretmen odak değiştirme, yedi öğretmen ceza (1. ve 2. Tip), altı öğretmen UDA (uygulamalı davranış analizi), altı öğretmen olumsuz pekiştirme, altı öğretmen sorumluluk verme (görevlendirme), beş öğretmen uyarma (konuşma), dört öğretmen fiziksel ortam düzenlemesi, dört öğretmen çocuğa göre hareket etme, üç öğretmen arabuluculuk, iki öğretmen mahrum bırakma yöntemini çözüm yöntemi olarak ifade etmektedir.

Özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin örnek ifadeleri şu şekildedir:

K27: "... uygulamalı davranış analizi kullanıyorum uygun olan çocuklarda."

K19: "... doğal öğretim yöntemlerinden yararlanırım."

K15: "... hümanist yaklaşım (çocuğun ilgi ve ihtiyacının ön planda tutulması)."

K10: "... daha çok problem davranışı görmezden gelirim. Olumlu davranışları pekiştirmeye çalışırım."

Tablo 6'da öğretmenlerin problem davranışların ortadan kaldırılmasına ilişkin önerileri verilmektedir.

Tablo 6. Problem davranışların çözüm önerilerine ilişkin veriler

Kodlar	f
Aile ile iş birliği	10
Pekistireç kullanma	8
Çocuğa göre hareket etme	6
Aile eğitimi	6
Ortam değişikliği	6
Fiziksel ortam düzenlemesi	5
Otoritenin net tutumu	4
Sabır	3
Diğer	2

Tablo 6 incelendiğinde, özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin 10'u aile ile iş birliği, sekiz öğretmen pekiştirici kullanma, altı öğretmen çocuğa göre hareket etme, altı öğretmen aile eğitimi, altı öğretmen ortam değişikliği, beş öğretmen fiziksel ortam düzenlemesi, dört öğretmen otoritenin net tutumu, üç öğretmen sabır, iki öğretmen diğer yöntemleri öneri olarak ifade etmektedir.

Özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin örnek ifadeleri şu şekildedir:

K11: "... çocuğa ne yaparsa yapsın taviz verilmemelidir. Ortamda sizin otoritenizi kermasına izin vermemelisiniz."

K14: "... ailenin eğitilmesi, çocuğa karşı tutum ve davranışların nasıl olması gerektiği konusunda rehberlik edilmesi."

K16: "... bireyin ilgi ve ihtiyacı ön planda tutularak davranışın türüne göre birçok problem çözülebilir."

K23: "... ailenin de öğretmen kadar sürece bağımlı olması lazım."

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, okul öncesi eğitim sürecindeki özel eğitim alan çocuklarda rastlanan problem davranışlar konusunda okul öncesi öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Verilere göre, öğretmenlerin özel eğitime gereksinimi olan çocuklarda tespit ettiği problem davranışlar; ağlama, vurma, şiddet eğilimi, tükürme, öfke nöbetleri, bağırma (çılgılık atma), fırlatma – atma (kendini veya nesnelere), iletişim kurmama, inatçılık, etkinliklere katılmama, otoriteye karşı gelme, oturmama, enürezis – enkoprezis, ısırma, nesnelere ağızına sokma, el – parmak emme – yalama (tırnak yeme), yeme sorunları, burun karıştırma, dikkat eksikliği, uyum problemi, olumsuz örnek olma, okul korkusu, zorbalık ve takıntılı – tekrarlanan davranışlar şeklindedir. Bu problem davranışlar içerisinde en çok yer edinen, tekrarlanan ve kendini gösteren iki problem davranış oldukça önemli sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bunlar şiddet eğilimi (vurma, ısırma) ve öfke nöbetleri (bağırma, fırlatma-atma)'dir. Tamamen dürtüsellik ve saldırganlık temellerine dayanan bu iki problem davranışın üstesinden gelinebilmesi öğretmen, öğrenci, ebeveyn ve öğretim süreci açısından büyük önem taşımaktadır. Literatürde okul öncesi eğitim sürecindeki çocuklarda rastlanan problem davranışlar konusunda birçok araştırmada benzer sonuçlar bulunmuştur (Akman, Baydemir, Akyol, Arslan ve Kükütçü, 2010; Alisinanoğlu ve Kesicioğlu, 2010; Dearing, 2014; Derman ve Başal, 2013; Eratay, 2011; Halversen, 2016; Özbey ve Alisinanoğlu, 2009; Özbey, 2010; Poyraz ve Özyürek, 2005; Turney & Mc Lanahan, 2015; Yaşar-Ekici, 2014; Yumuş, 2013; Zahcrisson & Dearing, 2015).

Okul öncesi öğretmenleri problem davranışların sebeplerini ise; kendini ifade edememe (konuşamama), çevresel etkenler, dikkat çekme isteği, tanıları (engel türü ve seviyesi), ebeveyn tutumu, psikolojik ihtiyaçlar, fizyolojik ihtiyaçlar, olumsuz örnekler, isteklerini gerçekleştirme, otoriteye karşı gelme, kaçma – kaçınma, geçmiş yaşantılar (travmalar), ilgi eksikliği, öğretmen tutumu, baskı ve aile özellikleri şeklindedir. Bu problem davranışların nedenlerini iki başlık altında toparlamak mümkündür:

Çocuğun kendisi ile ilgili sebepler; kendini ifade edememe (konuşamama), dikkat çekme isteği, tanıları (engel türü ve seviyesi), psikolojik ihtiyaçlar, fizyolojik ihtiyaçlar, isteklerini gerçekleştirme, otoriteye karşı gelme, kaçma – kaçınma ve geçmiş yaşantılar (travmalar).

Çocuğun çevresi ile ilgili sebepler; çevresel etkenler, ebeveyn tutumu, olumsuz örnekler, ilgi eksikliği, öğretmen tutumu, baskı ve aile özellikleri şeklindedir.

Dolayısıyla problem davranışların çözümlerine ilişkin ilk olarak problem davranışların sebepleri göz önünde bulundurulmalıdır. Sebeplerin ise tamamen çocuk ve çevresi bağlamında şekillenmesi sebebiyle çocuğun sağlıklı gelişimi için öğretmenlerin ve ebeveynlerin iş birliği içerisinde hareket ederek çocuğa ve çevresine çok daha fazla dikkat etmeleri gerekmektedir.

Yavuzer (2001) ise okul öncesi eğitim sürecindeki çocuklarda rastlanan problem davranışların nedenlerini beş boyutta ifade etmiştir. Bunlar: Kalıtım, fiziksel nedenler, temel ihtiyaçların doyurulmaması (Eripek, 2003), çevresel ve sosyo ekonomik nedenler (Akman, Baydemir, Akyol,

Arslan ve Kükütçü, 2010; Eratay, 2011) ve hatalı anne-baba tutumları(Derman ve Başal, 2013; Yaşar-Ekici, 2014) şeklindedir.

Fiziksel olarak tanıları kolayca dışavuran down sendromlu çocuklarda görülen problem davranışların en büyük sebebi kalıttır (Gökgöz, 2020). Kalıtım özellikleri sonucu ortaya çıkan bu hastalık durumu çocuklarda problem davranışların görülmesine neden olmaktadır. Genotipten kaynaklanan farklılıkların fenotipe yansması sonucu ile down sendromlu çocuklar normal gelişim özellikleri gösteren akranlarından fiziksel olarak farklı oldukları bilincine vardıkları zaman problem davranışların tekrarlanma sıklığı da artmaktadır.

Yer yer ve zaman zaman kendilerini tam olarak ifade edemeyen özel eğitime muhtaç olan çocuklar temel ihtiyaçlarını giderememesi sonucu problem davranışlar sergilemektedirler. Çocukların kendilerini ifade etmeleri sağlanıp bu doğrultuda ihtiyaçları karşılanıp giderildikçe problem davranış sergileme sıklıkları azalmaktadır. Çocuk topluma daha fazla uyum sağlayan bir birey haline gelmektedir (Eripek, 2003).

Öğretmenlerin özel eğitime gereksinimi olan çocuklarda tespit ettiği problem davranışların üstesinden gelebilmek amacıyla kullandıkları yöntemler de; görmezden gelme, olumlu pekiştirme, davranışı söndürme, aile ile iş birliği, odak değiştirme, ceza (1. ve 2. Tip), UDA (uygulamalı davranış analizi), olumsuz pekiştirme, sorumluluk verme (görevlendirme), uyarma (konuşma), fiziksel ortam düzenlemesi, çocuğa göre hareket etme, arabuluculuk, mahrum bırakma ve düşünme köşesi şeklindedir. Literatürdeki araştırmalar incelendiğinde özel eğitime muhtaç olan çocuklarda görülen problem davranışların çözümlerinde aile ile iş birliğinin önemi üzerine araştırmalar görülmektedir (Bulut ve İflazoğlu, 2007; Özbey, 2010; Sadık, 2002).

Yine öğretmenlerin problem davranışların üstesinden gelebilmek amacıyla ortaya koydukları öneriler ise; aile ile iş birliği, çocuğa göre hareket etme, aile eğitimi, ortam değişikliği, fiziksel ortam düzenlemesi, otoritenin net tutumu, olumlu pekiştirme, olumsuz pekiştirme, sabır ve uyarma (konuşma) biçimindedir. Özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin özel eğitime muhtaç olan çocuklarda karşılaştıkları problem davranışların üstesinden gelebilmek amacıyla kullandıkları yöntemler ile problem davranışların üstesinden gelebilmek amacıyla önerdikleri yöntemler karşılaştırıldığında yalnızca altı yöntemin ortak olduğu görülmektedir. Bu altı yöntem: olumlu pekiştirme, olumsuz pekiştirme, aile ile iş birliği, uyarma (konuşma), fiziksel ortam düzenlemesi ve çocuğa göre hareket etmedir. Öğretmenlerin kullandıkları ve önerdikleri yöntemlerin birbirleri ile büyük bir uyum içerisinde olması beklenirken altı ortak 14 farklı yöntem tespit edilmiştir. Bu sebeple öğretmenlerin problem davranışların üstesinden gelebilmek amacıyla çok daha fazla çaba sarf etmeleri gerektiği düşünülmektedir. Böylelikle 14 yöntem içerisinde ne kadar çok yöntem tercih edilip kullanılırsa problem davranışların üstesinden gelebilme hususunda öğretmenlerin başarı oranının o kadar çok daha yüksek olacağı varsayılabilir.

Bu bağlamda özel eğitime gereksinimi olan çocuklarda birçok problemlerli davranış gözlenmektedir. Özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri bu davranışların birçoğunu tespit etmektedirler. Aynı zamanda bu davranışların neleri ifade ettiklerini ve sebeplerini de tespit etmektedirler. Okul öncesi öğretmenlerinin problem davranışlar sergileyen özel eğitime muhtaç çocuklara karşı kullanacakları yöntemlerini geliştirip çeşitlendirmeleri ve bu çocuklara daha faydalı bir eğitim hizmeti sunmaları gerekmektedir. Eğitimin devamlılığı, sürekliliği ve kalıcılığı için aile ile iş birliği yapmaları, ailenin de eğitim sürecine bilinçli, aktif ve daha sağlıklı bir biçimde dahil olabilmeleri için aile eğitimi çalışmalarının önemi ortaya çıkmaktadır.

Araştırma sonuçlarına bağlı olarak şu öneriler getirilebilir.

- Bu araştırma yalnızca okul öncesi öğretmenleri üzerinde yapılmıştır. Benzer araştırmalar okul idarecileriyle, okul personelleriyle, diğer eğitim kademelerindeki öğretmenlerle ve ebeveynlerle de yapılabilir.
- Başka çalışmalarda okul öncesi öğretmenlerinin mizaçları ve öğretmen yeterlilik düzeyleri de dahil edilerek çok daha kapsamlı bir çalışma yürütülebilir.

Kol, S., & Tokdakaya, U. F. (2022). Özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin çocuklardaki problem davranışlara yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 19(2), 329-341. doi:[10.14687/jhs.v19i2.6307](https://doi.org/10.14687/jhs.v19i2.6307)

- Okul öncesi özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerine hizmet içi eğitimler verilmeli ve seminerler düzenlenmelidir. Bu sayede öğretmenlerin karşılaştıkları problem davranışlara müdahalede rahat bir şekilde hareket edebilecekleri düşünülebilir.

Kaynaklar

- Akman, B. B., Akyol, G., Arslan, T., Çelik-Kükütçü, A. ve Kent, S. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları sorun davranışlara ilişkin düşünceleri. *EJournal of New World Sciences Academy Education Science*, 6(2), 1715-1731.
- Alisinanoğlu, F. K. ve Serdar, O. (2010). Okul öncesi dönem çocuklarının davranış sorunlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Giresun İli Örneği). *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(1), 93-110.
- Arastaman, G., Fidan, İ. ve Fidan, T. (2018). Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik: kuramsal bir inceleme. *Yeni Yüzyıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Bulut, M. ve Sencer-İflazoğlu, A. (2007). Anasınıfı öğretmenleri ile öğretmen adaylarının sınıfta karşılaştıkları problem davranışlar ve bu davranışlara yönelik geliştirdikleri stratejiler: Nitel bir çalışma örneği. N. Aral ve B. Tuğrul (Ed.), *Avrupa birliğisürecinde okul öncesi eğitimin bugünü ve geleceği sempozyum kitabı* içinde. İstanbul: Ya-Pa yayıncılık.
- Çağlar, D. (1998). Türkiye'de Özel Eğitimin Tarihçesi. *Cumhuriyet'in 75. Yılında İlköğretim*, 1. Ulusal Sempozyumu içinde. Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Yayınları.
- Craft, A. (2003). Creative thinking in early years of education. *Early Years*, 23(2), 143-154.
- Dearing, E. (2014). The state of research on children and families in poverty: Past, present and future empirical avenues of promise. In K. McCartney, H. Yoshikawa, & L. Forcier (Yay. haz.), *Improving the odds for America's children* içinde (ss. 203-216). Cambridge, MA: Harvard education press.
- Derman, M. T. & Başal, H. A. (2013). Okul öncesi çocuklarında gözlenen davranış problemleri ile ailelerinin anne-baba tutumları arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 115-144.
- Diken, H. D. (2010). *Erken çocukluk eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Eratay, E. (2011). Okul öncesi çocuklarında davranış problemleri. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 6(3), 2347-2362.
- Erbaş, D. (2017). Problem davranışların işlevlerini belirleme. E. Dilek ve Ş. Yücesoy Özkan (Yay. haz.) *Uygulamalı Davranış Analizi* içinde (ss. 215-265). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Eripek, S. (2003). Okul öncesi dönemde özel eğitim. *Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları*, 756, 16-41.
- Gash, S. (1999). *Effective literature searching for research*. Aldershot: Gower Publishing Ltd.
- Gökgöz, Ç. (2020). Down sendromu tanısına sahip çocukların annelerinin, travma sonrası büyüme bağlamında deneyimlerinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Halversen, H. (2016). *The implemetation of interventions for problem behavior based on theresults of precursor functional analyses in the early childhood*. Setting Utah State University.
- Hills, V. (2005). Preschool preparation: the importance of an early academic foundation. The free library articles and boks. Erişim adresi: http://findarticles.com/p/articles/mi_m0EIN/is_2005_Feb_19/ai_n9774660/
- Houser, J. (2015). *Nursing resaearach: reading, using and creating evidence*. Burlington: Jones and Barlett Learning.
- Karasar, N. (2021). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2013). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk iletişim*, 4(3), 21-28. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/josc/issue/19013/200754>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2000). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Özbey, S. ve Alisinanoğlu, F. (2009). A study on problem behavior of 60-72 months children who attending public early childhood education institution. *The Journal of International Social Research*. 2(6), 493-517.
- Özbey, S. (2010). Okul öncesi çocuklarda uyum ve davranış problemleriyle başa çıkmada ailenin rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. 21(1), 9-18.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Poyraz, H. ve Özyürek, A. (2005). Okul öncesi 5-6 yaş çocuklarının davranış problemleri ve anne babaların disiplin yöntemlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 166(1), 83-97.
- Sadık, F. (2002). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları problem davranışlar. *Öğretmen Dünyası*, 23(272), 31-34.
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*, 22(2), 63-75.
- Turney, K. & McInahan, S. (2015). The academic consequences of early childhood problem behaviours. *Social Science Research*, 54(1) 131-145. doi: 10.1016/J.Ssresearch.2015.06.022.
- Yaşar, E. F. (2014). Aile özellikleri ile okul öncesine devam eden çocukların problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 70-108.
- Yavuzer, H. (2001). *Çocuk ve suç*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2010). Raising the quality in qualitative research, *Elementary Education Online*, 9(1), 79-92.
- Yumuş, M. (2013). Okul öncesi eğitimcilerin 36 – 72 ay aralığındaki çocukların davranış problemleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi ve başa çıkma stratejilerinin belirlenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Zachrisson, H. D. & Dearing, E. (2015). Family income dynamics, early childhood education and care, and early child behaviour problems in Norway. *Child Development*, 86(2), 425-440.

Extended English Summary

The main purpose of this research is to examine the views of preschool teachers about possible problem behaviors that preschool children in private education institutions may encounter in the education process. In addition, it is one of the sub-objectives of the research that they have sufficient information about which methods they can use against these behaviors in order to reach positive results more easily.

For these purposes, four different questions were asked to the preschool teachers working in special education institutions and their opinions on the problem behaviors observed in children were obtained. First, it was asked what the problem behaviors meant, and then what these problem behaviors were. Then, they were asked what the methods they used for the solutions of these listed problem behaviors were and what the last possible solution suggestions were.

This research is a qualitative study conducted to determine the problem behaviors faced by preschool teachers working in special education and to determine the methods they use against these behaviors. Semi-structured interview technique will be used in the research.

Qualitative researches do not have the power to generalize and represent the universe (Yıldırım, 2010). Therefore, while determining the study group in this research, it was not aimed to generalize to the universe, but teachers who had characteristics suitable for the purpose of the research were selected. Qualities sought in selected teachers:

Taking part in an early childhood education program in the past or present, taking part in a private education institution or kindergarten in the past or present.

Preschool teachers working in special education institutions define problem behaviors, diagnoses (type and level of disability), avoiding punishment, inadequacy, realizing their wishes, aggressive behaviors, defying authority, and avoiding responsibility. They state the reasons for the display of problem behaviors as the child's inability to express himself, environmental factors, desire to attract attention, parental attitude, psychological and physiological needs, negative examples, past experiences (traumas), teacher attitude, pressure, family characteristics and lack of interest.

According to the teachers, the problem behavior types are as follows: Tendency to violence (hitting, biting), tantrums (yelling, throwing-throwing), adjustment problem (defying authority, not participating in activities), crying, hitting, spitting, not communicating, stubbornness, not sitting, enuresis – encopresis, putting objects in mouth, thumb sucking/licking, eating problems, nose picking, attention deficit and other behaviors.

The solution methods they use for problem behaviors are ignoring, positive and negative reinforcement, extinguishing the behavior, cooperation with the family, changing focus, punishment (Type 1 and 2), UDA (applied behavior analysis), giving responsibility (assignment), warning (talking), physical environment regulation, acting according to the child, mediation and deprivation. They express the solution methods they suggest for problem behaviors as cooperation with the family, use of reinforcement, acting according to the child, family education, environment change, physical environment arrangement, clear attitude of the authority, patience and other methods.

According to the data obtained in this research, it is possible to summarize the causes of problem behaviors under two headings:

Reasons related to the child himself; inability to express oneself (inability to speak), desire to attract attention, diagnoses (type and level of disability), psychological needs, physiological needs, realization of wishes, opposition to authority, escape-avoidance, and past experiences (traumas).

Reasons related to the child's environment; environmental factors, parental attitude, negative examples, lack of interest, teacher attitude, pressure and family characteristics.

When the methods that teachers use for problem behaviors are compared with the methods they recommend for problem behaviors, it is seen that only six methods are common. These six methods are: positive and negative reinforcement, cooperation with the family, warning (talking), physical environment regulation and acting according to the child. While the methods used and suggested by the teachers are expected to be in great harmony with each other, six common 14 different methods have been identified. For this reason, it is thought that teachers should make much more effort towards problem behaviors. Thus, it can be assumed that the more methods preferred and used among the 14 methods, the higher the success rate of teachers for problem behaviors.